

PROJEKT WYTYCZNYCH
Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20 stycznia 1992 r.
w sprawie sporządzania indeksów do inwentarzy akt sądowych

I. Uwagi ogólne

1. Wytyczne stanowią uzupełnienie do instrukcji w sprawie sporządzania indeksów do inwentarzy archiwalnych (załącznik do zarządzenia nr 3 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 26 stycznia 1974 r.)¹. Uwzględniono w nich jednak specyfikę akt sądowych.
2. Pod określeniem indeks należy rozumieć alfabetyczne usystematyzowanie wykazów: osób i nazw geograficznych, które dotyczą poszczególnych pozycji inwentarzowych (akt spraw sądowych) oraz haseł sygnalizujących przedmiot spraw w nich zawartych.
3. Indeksy do inwentarzy archiwalnych należy sporządzać w trakcie opracowywania akt sądowych.
4. W przypadku inwentarzy opracowanych przed wejściem w życie wskazówek metodycznych dotyczących opracowywania akt sądowych², w których jednostkom inwentarzowym nadano ogólnikowe opisy, wskazane jest opracowywanie indeksów do samych akt³.
5. Dla zespołów akt sądowych posiadających inwentarze (z wyjaśnionymi i uzupełnionymi tytułami akt) oraz indeksy do inwentarzy nie zachodzi potrzeba sporządzania indeksów do treści akt (pism), ponieważ w aktach sądowych każda sprawa stanowi oddzielną jednostkę inwentarzową (z wyjątkiem akt wymienionych w pkt. II. 2 oraz akt zbiorczych).
6. Indeksy można też opracować do załączników bądź dowodów rzeczowych, związanych z przedmiotem sprawy.
7. Sporządza się następujące rodzaje indeksów:
 - a) indeks osób;
 - b) indeks geograficzny;
 - c) indeks przedmiotowy (rzeczowy).
8. Wymienione wyżej rodzaje indeksów sporządza się dla akt szczegółowych (specjaliów).
9. Dla akt ogólnych (generaliiów) sporządza się tylko indeks przedmiotowy.
10. Przy opracowywaniu indeksów należy posługiwać się znormalizowanymi bibliotecznymi kartami katalogowymi (zał. nr 1).
11. Po sporządzeniu inwentarza książkowego indeksy, w formie maszynopisu, stanowią załącznik do inwentarza.

II. Indeks osób

1. Indeksom tym należy objąć wszystkie nazwy własne osób fizycznych i prawnych występujące w tytułach akt szczegółowych (akta spraw). Będą to nazwiska powoda i pozwanego oraz oskarżonego.
2. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, np. w procesach o charakterze społeczno-politycznym, indeksowaniem należy objąć również osoby nie tylko występujące w tytule teczki, ale również w aktach sprawy (nazwiska świadków, obrońców sądowych itp.).
3. Nazwy instytucji, urzędów, organizacji, przedsiębiorstw oraz osób prawnych występujących w tytule w charakterze powoda, pozwanego, oskarżyciela czy oskarżonego należy ponadto objąć indeksem przedmiotowym.
4. W skład hasła indeksowego (w aktach sądowych) powinny też wchodzić dodatkowe elementy, jeśli one występują obok nazwiska (tytuły, rodowe, naukowe, zawodowe itp.).
5. Jeżeli w indeksie występuje więcej osób o identycznym nazwisku i imieniu, należy rozróżnić je dodatkowym elementem, np. datą urodzenia, imieniem ojca lub nazwą miejscowości.
6. Nazwiska podwójne należy uwzględnić w indeksie dwa razy, drugi raz z odsyłaczem (np. Kolasińska-Śmiechowicz Halina 135, Śmiechowicz-Kolasińska, zob. Kolasińska-Śmiechowicz).
7. Nazwiska z przydomkami i pseudonimami traktuje się analogicznie jak nazwiska podwójne.
8. Nazwiska i imiona osób należy redagować w pierwszym przypadku i w liczbie pojedynczej.
9. Skrót imion występujące w tytułach akt należy rozwiązywać w oparciu o akta.
10. Pisownia nazwisk i imion powinna być zgodna z tytułem pozycji inwentarzowej:
 - a) polskie nazwiska (nie budzące wątpliwości) bez względu na zmiany wprowadzone przez sądy zaborcze czy okupacyjne – sygnalizować należy w języku polskim;
 - b) nazwiska i imiona rosyjskie i ukraińskie transliterować według obowiązujących zasad;
 - c) nazwiska osób pochodzenia polskiego występujące w tytułach akt sądów zaboru pruskiego i austriackiego oraz ziem odzyskanych – należy sygnalizować zgodnie z tytułem jednostki inwentarzowej;
 - d) nazwiska i imiona Polaków występujące w tytułach akt wytworzonych przez niemiecki wymiar sprawiedliwości – należy podawać w pisowni polskiej;
 - e) nazwiska Polaków posiadające charakterystyczne dla języka polskiego zmiękczenia lub stwardnienia (ś, ź, ż), np. Świtalski, Żołnierczyk, Kościński, zmieniane przez zaborcze czy okupacyjne sądownictwo – należy pisać poprawnie;
 - f) przy zmienionych nazwiskach wskutek transliteracji i rusyfikacji używanej w kancelarii rosyjskiej – należy stosować wyjaśnienia i odsyłacze (np. nazwisko “Cieplicki – zmienione na Tieplickij”).W wątpliwych przypadkach stosować wyjaśnienia lub odsyłacze (wzór wypełnionej karty zał. nr 2).

III. Indeks geograficzny

1. W inwentarzach akt (w aktach) sądowych najczęściej występują:
 - a) nazwy miast, osiedli, wsi;
 - b) nazwy dzielnic miast, części wsi;
 - c) nazwy gruntów, pastwisk i lasów.
2. W skład hasła indeksowego wchodzi nazwa geograficzna, a przy nazwie wsi, osiedli, małych miast ponadto powinien wejść:
 - a) określnik rzeczowy wyjaśniający charakter nazwy geograficznej (np. wieś, dwór, folwark, osada, osada młyńska);
 - b) określnik sygnalizujący przynależność administracyjną miejscowości zgodną z podziałem administracyjnym w okresie, z którego (akta) hasło pochodzi.
3. Określniki rzeczowe należy pisać według ustalonych skrótów, np. wś. m-to, os., fol.
4. Nazwy należy podawać w ich oryginalnym brzmieniu, z uwzględnieniem obecnie obowiązującej.
5. Nazwy miejscowości wchłoniętych przez wielkie miasta należy wymienić pod dawną ich nazwą z określeniem wyjaśniającym aktualny stan (np. Retkinia – obecnie dzielnica Łodzi).
6. Nazwy dzielnic miast należy uwzględnić pod nazwą miasta z wyjaśnieniem.
7. Nazwy lokalne (gruntów, lasów), które można umiejscowić – należy uwzględnić pod nazwą miejscowości.

8. Nazwy nieścisle należy uwzględnić ze znakiem zapytania (?)

9. Nazwy miejscowości znajdujących się w obecnych granicach Polski, a występujące w języku obcym w inwentarzach akt sądowych wytworzonych przez władze zaborcze i okupacyjne – należy podawać zgodnie z aktualnie obowiązującym wykazem miejscowości. W wątpliwych przypadkach należy stosować odsyłacze.

10. Nazwy miejscowości leżących poza granicami Polski – należy podawać według formy użytej w inwentarzu (w aktach):

a) ich polskie odpowiedniki należy uwzględnić w indeksie z odsyłaczem do nazwy oryginalnej;

b) w przypadku błędnego użycia nazwy – należy stosować odsyłacze (wzory wypełnionych kart zał. nr 3 i 4).

IV. Indeks przedmiotowy

1. Indeks przedmiotowy ma na celu zasygnalizowanie treści zawartej w tytułach jednostek archiwalnych (uzupełnionych w czasie inwentaryzacji)⁴.

2. Indeks przedmiotowy powinien objąć wszystkie jednostki inwentarzowe, zarówno generalia, jak i specjalia.

3. W oparciu o tytuły akt, przy użyciu słów kluczowych, formułuje się hasła, które stanowią podstawę klasyfikacji alfabetycznej.

4. Wobec trudności w określaniu poszczególnych tytułów – jeden tytuł należy uwzględnić niekiedy w dwóch, a nawet w trzech hasłach. Np. tytuł “O uznanie spadku po xy za wakujący i wyznaczenie kuratora dot. majątku xy” – wymaga zanotowania w co najmniej 3 hasłach, a mianowicie: pod hasłem “spadki”, “kuratora–ustalenie” i pod określeniem nieruchomości – “miejskiej” czy “wiejskiej” ew. “majątek ziemski” czy “folwark”; albo: “o przyznanie prawa własności do gruntów rozparcelowanych z majątku Łężyki pow. Łęczyca” – wymaga również odnotowania pod hasłami: “prawo własności”, “parcelacja” i “majątek ziemski” (wzory wypełnionych kart zał. nr 5–7).

ZAŁĄCZNIK NR 1

do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

Hasło	Data
Wyjaśnienia, odsyłacze	
Nazwa zespołu	
sygnatura (ew. karta)	
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 2

do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

Hasło	Data
Gałwa Józef	1923–1939
Sąd Okr. w Piotrkowie	
sygn. 1362, 3468, 6225	
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 3

do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

Hasło	Data
Ossa	1937
maj. ziemski pow. Rawa Maz.	
Sąd Okr. w Piotrkowie	
sygn. 4659	
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 4

do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

Hasło	Data
Parzniewice	1918–1933
pow. Piotrków	
Sąd Okr. w Piotrkowie	
sygn. 39, 71, 158, 1023, 1114, 1312, 3036	
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 5
do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

<u> </u> Prawa autorskie patentowe, nadużycie	<u> </u> 1931-1934
Sąd Okr. w Piotrkowie sygn. 5374, 5472	
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 6
do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

<u> </u> Rozprzestrzenianie odezw patrz agitacja oraz antypaństwowa działalność	<u> </u>
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	

ZAŁĄCZNIK NR 7
do projektu wytycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 20.01.1992 r.

<u> </u> Kuratora ustalenie patrz ustalenie Kuratora	<u> </u>
Pu--B-144 Karta katalogowa wydawnictw zwartych i ciągłych	